

RECORD–DROGE BUITENLANDSE WERKWEEK 2015 IN DE VOGEZEN

Ben Meurs m.m.v. Yvonne Dijkman, Hanneke den Held, Henk Huijser,

Huib de Kam, Machiel Noordeloos, Jan Schreurs

Meurs, B. 2016. A very dry NMV foray in the Vosges. *Coolia* 59(2): 62–72.

In 2015 the NMV organised a foray week in the French Vosges. This paper presents impressions of this (dry!) foray by some of the participants, illustrated by several of the more spectacular finds.

Het is zaterdag 24 oktober 2015 en na een autorit van circa 500 km passeren we in het dorpje Abreschviller een kleine onbewaakte spoorwegovergang. We zijn er! Links van ons zien we de Gîte Communal du Moulin, ons verblijf voor de komende week. Het pand ziet er mooi en verzorgd uit en ook de directe omgeving ademt rust en ruimte. Kortom, een prachtige plek voor een boeiende werkweek mycologie.

In de loop van de dag arriveren steeds meer voor mij bekende en minder bekende gezichten van deelnemers aan deze werkweek. Aan het einde van de middag is de hele groep compleet en geïnstalleerd, dat wil zeggen slaap- en werkplek gereed voor gebruik. De groep bestaat dit jaar uit 23 personen die ieder vanuit zijn of haar eigen interessegebied uitkijken naar wat de komende week gaat bieden. 2015 is echter ook voor de Vogezen een recordzomer qua warmte en droogte. Een aantal beken is drooggevallen, iets wat op veel plaatsen nooit eerder is voorgekomen. Ook veel drinkwaterbronnen raken nagenoeg leeg. En dit terwijl bijna al het drinkwater in de Vogezen uit bronnen komt. Er zijn daarom deze zomer een aantal ingrijpende maatregelen genomen om het gebruik van water te beperken. Ook voor paddenstoelen belooft dit niet veel goeds. Hoezo ‘het regent altijd in de Vogezen’? Dat elk nadeel ook zijn

Figuur 1. Gîte Communal du Moulin. (Foto: Yvonne Dijkman)

Figuur 2. Kolibrievlinder. (Foto: Geert de Vries)

voordeel kent, is iedereen inmiddels bekend en dat wordt dit jaar dus weer eens bevestigd. Plaatsen die normaliter voor de natuur-struiners niet of nauwelijks toegankelijk zijn, als gevolg van het vele water, liggen nu volledig open voor onderzoek. Dat levert mooie en unieke vondsten op. In dit verslag leest u de leuke en leerzame ervaringen van een aantal deelnemers aan deze werkweek, vergezeld van mooie, vaak zelfgemaakte foto's.

Overpeinzingen van de Werkweekregelaar (Machiel Noordeloos)

Een Werkweek in de Vogezen: een leuke uitdaging. Gebruikmakend van de ruime kennis van Marc en Hanneke van het gebied, een gelukkige keus met de Gite in Abreschviller: ruimte genoeg, op een rustige plek vlakbij het dorp. Een leuke groep, veel oudgedienden als het om Buitenlandse Werkweken gaat, en dus een goede sfeer en een positieve houding. Voor mij was de werkweek een combinatie van zorgtaken en paddenstoelen. De laatste waren er niet in overvloed, helaas, de zorgtaken wel: sjouwen met ontbijt en lunch, op zoek naar goed brood (Nederlanders zijn kieskeurig wat dat betreft), 's morgens en 's avonds de cateraar, de vriendelijke en zeer omvangrijke slager in het dorp die overvloedige maaltijden met veel vlees serveerde, en dan ook nog koken voor de twee vegetariërs onder ons: geen sinecure. De beloning was echter groot: een tevreden ploeg en een lijst van ruim 300 soorten: dat had beter gekund, maar de Vogezen waren dit jaar zeer gezegend met wat men over het algemeen 'mooi' weer noemt: warm tot heel warm en veel zon, daar houden mycologen niet zo van...

***Gloiocephala caricis*: de parel van Hanneke**

Hanneke den Held houdt zich, in navolging van haar moeder, vooral bezig met kleine bruine paddenstoeltjes, die soms *Galerina* heten, maar soms ook heel iets anders blijken te zijn. Daartoe speurt zij veel in habitats die andere mycologen laten liggen. Zo vond zij op een goede dag een minuscuul wit paddenstoeltje op resten van zegge in een moerasje. Aanvankelijk dacht ze met een klein ascootje te maken te hebben, maar het had plaatjes. "Het zal wel een *Hemimycena* zijn, Chiel wil jij er eens naar kijken?" Met veel moeite en een loep kon ik een paar minuscule witte paddenstoeltjes ontwaren, met hoedjes van maximaal een paar mm, een paar lamelletjes, die wel volledig van hoedrand tot steel reikten en een dun steeltje dat naar de basis toe ietsje kleur had. Mijn hart ging sneller kloppen, want dit was geen *Hemimycena*, maar het zou wel eens een Taailingetje kunnen zijn. Al snel kwam ik tot de conclusie dat het hier ging om *Gloiocephala caricis* (P. Karst.) Bas, een soort die vroeger ook wel tot

Marasmius werd gerekend. Kees Bas heeft deze soort tientallen jaren geleden in Finland gevonden en goed gedocumenteerd beschreven in Persoonia (Bas, 1987). Deze beschrijving vormde de basis voor mijn latere publicaties (o.a. Antonin & Noordeloos, 2010). Zelf had ik echter dit spannende paddenstoeltje nog nooit vers gezien. Jammer genoeg kon ik van het

Een beknopte beschrijving van *Gloiocephala caricis*

Hoedjes: 1–3 mm, halfbolvorming, zuiver wit, geheel fijn behaard, ondoorzichtig.

Plaatjes: 3 tot 5 hele plaatjes, die van hoedrand tot steel reiken, maar soms wel gereduceerd zijn tot plooiën van de onderkant van de hoed, en 0 tot 1 tussenlamellen, aangehecht aan de steel, wit met een gewimperde snede.

Steel: 1,5–3 × 0,2–0,4 mm, centraal, wit aan de top, naar de voet iets bruinig getint, geheel fijn behaard met een klein schijfje in het substraat gehecht.

Sporen: heel groot: 16–22 × 4–7 µm. Basidia 2-, soms 4-sporig.

Cheilocystiden: flesvormig of onregelmatig cilindrisch. Hoedhuid uit kleine, iets dikwandige celletjes bestaand (hymeniform). Gespen rijkelijk aanwezig.

Op dode bladscheden van *Carex* in een moerasbosje van Els en wilgen.

Gemeente Abreschviller, La Sarre Rouge - 48.607339, 7.127183 "lieu dite" Les Deux Rivières, leg. Hanneke den Held.

Literatuur

Antonin, V. & Noordeloos, M.E. 2010. A monograph of marasmiod and collybioid fungi in Europe. IHW Verlag, Eching.

Bas, C. 1987. The genus *Gloiocephala* Masee in Europe. *Persoonia* 2: 77–89.

Figuur 3. *Gloiocephala caricis* (P. Karst.) Bas (Foto's: Jens Petersen)

Denmark: *Råbjerg Mile*, (57.64742 / 10.40152), 21/09/2013, vegetation type: dune, associated organism: star (*Carex*), substrate: stems, grasses, etc., leg.: Jens H. Petersen & Rasmus Ejrnæs, det.: Thomas Læssøe & Jens H. Petersen, coll. number: JHP-13.125; RE2013-631768.

materiaal dat Hanneke meebracht geen fatsoenlijke foto meer maken. Maar gelukkig wist ik dat Jens Petersen (Aarhus) er mooie foto's van heeft, die ik in dit artikelje mag opnemen. Ik ben er namelijk van overtuigd dat dit kleine dingetje in Nederland kan voorkomen, als je maar op zoek gaat naar de juiste groeiplaatsen. Een aansporing dus om moerasbosjes in te duiken (dat is in het kader van het NEM-project moeraspaddenstoelen trouwens sowieso het motto voor de komende jaren!).

In het spoor van de bruinspoordertjes (Hanneke den Held)

Tijdens ons verblijf in de Vogezen stonden er niet veel paddenstoelen, maar desondanks hebben de kleine bruinspoorders, en niet alleen zij, een hartverwarmend spoor nagelaten. Vanuit onze Gîte Communal, aan een oud spoorlijntje met af en toe een stoomtreintje, hebben we allerlei stations (van 'plaatsen met een praktische of wetenschappelijke bestemming') bezocht. (Overigens is deze bos-spoorlijn in Frankrijk uniek: een spoorbreedte van slechts 70 cm en een netwerk van ruim 70 km lengte. Onze werkweek was trouwens geheel toevallig op deze plek gestationeerd, want mede-organisator/conducteur Marc is géén smalspoor-specialist.)

De trein van kleine bruinspoorders werd getrokken door de mosklokjes, *Galerina*'s, ongeveer 14 soorten, met als hoogtepunten Hoogveenmosklokje (*G. sphagnorum*), Puntig mosklokje (*G. triscopa*), en *G. sphagnicola* (geen Ned. naam), alledrie nog nooit gezien, en in Nederland ontbrekend tot (uiterst) zeldzaam. De laatste, *G. sphagnicola*, met een mooie populatie in een wat hoger gelegen hoogveentje, is in het veld vrij goed te herkennen aan de honingkleurige hoed en de opvallend lichte en iets golvende steel. Moeilijk was de determinatie van mogelijk het Melig veenmosklokje (*G. farinosa*), op twee locaties op veenmos groeiend. Een paar minuscule paddenstoeltjes, niet aan geroken of geproefd, helaas. Het substraat veenmos en de sporengrootte alsmede de 2-4-sporigheid hebben de doorslag gegeven voor mijn determinatie.

Voor de rest hielden de kleine bruintjes zich qua soortenaantal gedeisd. Bijvoorbeeld nauwelijks breeksteeltjes (*Conocybe*), en van de zompzwammen (*Alnicola*) alleen de Bleke en Donkere elzenzompzwam (*A. escharoides* en *A. scolecina*) in grote hoeveelheden, gelukkig ook eenmaal de zeldzame Rimpelige zompzwam (*A. submelinoides*). Ook een paar kleine bruine gordijnzwammen, o.a. de op een mosklokje lijkende Spitse gordijnzwam (*Cortinarius acutus*), en de zeldzame Valse veenmosgordijnzwam (*Cortinarius huronensis* var. *huronensis*); hun kaartjes moeten nog door Nico Dam worden gecontroleerd, wie weet wat er

Figuur 4. Inktviszwam (*Clathrus archeri*). (Foto: Huib de Kam)

Figuur 5. Goudgele koraalzwam (*Ramaria aurea*)
(Foto: Huib de Kam)

dan verder nog uitkomt. En 1 exemplaar van een bruinspoordertje waarvan ik zelfs het geslacht niet kan bepalen – wie wil?

Klein en bruin en voor mij ook al nieuw was de Tonnetjesmycena (*Mycena picta*), ik kende hem al van de plaatjes: zo typisch en zo zeldzaam ... alleen wel een witspoorder. Een asco-

tje blijkt ook zz: het geleikelkje *Crocicreas megalosporum*, gedetermineerd door Yvonne Dijkman! (Ik moet hier volgend jaar beslist weer heen om nog eens echt goed uit m'n ogen te kijken, dat kan nu weer na de staar-operatie).

Kortom, kwantitatief misschien teleurstellend maar kwalitatief uitermate tevredenstellend, zelfs exclusief het vertraagde wagonnetje met een paar lastige na-determinaties!

De blijde week van Huib de Kam

In de Vogezen is het goed toeven, zeggen velen. Dat zou best weleens waar kunnen zijn. Fraaie bossen, glooiende heuvels, waterpartijen, gastvrije Fransen. Dit bij elkaar en ook nog een mooi onderkomen, dat belooft een goede week te worden. En dat werd het ook. Het dorpje Abreschviller is een gemeente in het Franse departement Moselle, telt hooguit 1300 inwoners en ziet er uit als een vakantiedorp inclusief camping. Daarom vertrekt er op gezette tijden een nostalgisch boemeltje met stoomloc ervoor, die zomaar geleend zou kunnen zijn uit een Nederlands attractiepark. Het rijdt op een spoor dat vroeger gebruikt werd voor transport naar houtzagerijen. Hollanders hebben altijd wat te mopperen, het is te droog of te nat, te warm of te koud, dozen zijn nog leeg of juist overvol. Wij waren echter een uitzondering: wij mopperden niet, ook niet als het eten in het mooie onderkomen op de werkplek moet worden gestald en de microscopen en boeken even opzij moesten. De vindrijkheid en fantasie van paddenstoelenmensen zijn buitengewoon. Er werd een deur opengedaan en sommigen verplaatsten zich naar

Figuur 6. Viltige maggi-
zwam (*Lactarius helvus*)
(Foto: Huib de Kam)

de picknicktafels op het gelijkvloerse terras met zelfs een uitzicht op een beek met waterval. De ijsvogels die voorbij flitsten hadden pech dat we geen sardientjes op het bord hadden. De catering werd verzorgd door de slager uit het dorp en dat was goed te merken. Het eten was uitstekend en de schalen met vlees waren meer dan toereikend en prima van kwaliteit en smaak. Dat vond de slager, gezien zijn gestalte, waarschijnlijk zelf ook. Dat Hollanders bij het diner ook graag groente gebruiken was de Franse slager even ontgaan, maar werd de volgende keren rechtgezet.

De zes blijmakers

Op pad met 23 deelnemers met elke dag een andere bestemming en op zoek naar fraaie of bijzondere paddenstoelen. Van elke dag heb ik er een uitgekozen die voor mij mooi genoeg was om vast te leggen.

- De eerste dag liepen we een weg langs het spoorlijntje en zagen we iets moois dat van vele meters afstand gezien en herkend wordt: Inktviszwam (*Clathrus archeri*). Helderrode armen, groeiend uit een grijswit heksenei en een sterke aasgeur. Het schijnt dat deze paddenstoel zich vanuit Australië via de Vogezen zich naar onze regionen heeft uitgebreid.

- De volgende dag een route omhoog. Daar was weer zo'n aandachtstrekker in de vorm van een schitterende koraalzwam. Die had Henk Huijser gezien en herkend als *Ramaria largentii*. Een subalpine soort die veel weg heeft van de Goudgele koraalzwam (*Ramaria aurea*).

- De derde dag een paddenstoel, voor velen een moeilijk geslacht, lastig om op naam te brengen en een streng verbod om, als het om de steel gaat, aan te raken. Een *Inocybe*, die bijna altijd microscopisch gecontroleerd moet worden. Deze niet, dankzij de groene steelvoet die zichtbaar wordt als hij voorzichtig uit de grond wordt gehaald. De naam Groenvoetvezelkop (*Inocybe calamistrata*) is dan snel gevonden. Voor een foto zie het stukje van Yvonne Dijkman verderop in dit verslag.

- Verderop in de week gingen we vanwege de droogte ons heil zoeken in de lagere delen met beekjes en een met Sphagnum bedekte bodem. Daar was genoeg te vinden, waaronder grote exemplaren van Viltige maggizwam (*Lactarius helvus*). Deze paddenstoel met een droge, fijn-viltige hoed en de geur van maggi, is vaak te vinden op zure bodems tussen veenmos.

- Ouderdom kan mooi zijn, dat geldt vaak in het algemeen, maar zeker ook voor de Gele houtridderzwam (*Trichomopsis decora*), die ook nog in dit stadium zich van zijn mooiste kant liet zien. Groeit op dood hout van naaldbomen.

Figuur 7. Gele houtridderzwam (*Tricholomopsis decora*) (Foto: Huib de Kam)

Figuur 8. Roodgerande houtzwam (*Fomitopsis pinicola*) (Foto: Huib de Kam)

- De laatste dag werd het tijd voor iets alledaags. Hoe vaak hebben we niet een Roodgerande houtzwam (*Fomitopsis pinicola*) gezien. Deze echter met prachtige druppels aan de randen en een vers eitje in het midden. Met een beetje fantasie is er een koekenpan omheen te denken. Zomaar enkele van de vele schoonheden uit het paddenstoelengebied van de Vogezen.

Een verhaal over convergentie en dubbelgangers (Henk Huijser)

Tijdens de Werkweek kwam er op de tafel van uitgestalde vondsten een grote paddenstoel te liggen waarvan veel deelnemers dachten dat het wel de Reuzenzwam (*Meripilus giganteus*) zou zijn. Bij de auteur, die het geluk heeft gehad ooit een week in het “Nationalpark Bayerischer Wald” naar paddenstoelen te mogen zoeken, ging er direct een alarmbelletje rinkelen, mede ook omdat op de vindplaats van deze grote zwam nogal wat Sparren stonden. Snel een stukje onder de microscoop en jawel: de typisch russula-achtige sporen die zo kenmerkend zijn voor de sterk op de Reuzenzwam gelijkende ‘polypoor’ *Bondarzewia mesenterica* (= *B. montana*). Deze beide soorten zijn een mooi voorbeeld van convergente evolutie. Moleculair onderzoek heeft namelijk laten zien, dat het genus *Bondarzewia* verrassend genoeg bij de orde van de Russulales ondergebracht moet worden en nauwelijks verwant is aan de Reuzenzwam (orde *Polyporales*). Die typische sporen zijn dus geen toeval.

Korte karakteristiek:

Vruchtlichamen tot 50 cm breed en 30 cm hoog, geelbruin tot hazelnootbruin, soms zwak gezôneerd; poriën hoekig 1–2 p/mm; steel stronkachtig tot 10 cm lang en 5 cm breed; trama wit, sappig, reuk aangenaam, smaak vers scherp, gedroogd bitter. Hyfensysteem dimitisch, septen zonder gespen; sporen (eigen meting, zonder ornamentatie) circa 5,6–7,6 × 4,9–6,8 µm, ornamentatie bestaande uit sterk amyloïde wratjes en korte richeltjes tot 1(–1,5) µm hoog. Zwakteparasiet en saprotroof op wortels en stronken van Zilverspar (*Abies alba*), soms schijnbaar op de grond; veroorzaakt witrot; soort van (sub-)montane streken, niet uit Nederland bekend.

Enkele verschillen met de dus macroscopisch sterk gelijkende Reuzenzwam: bij deze laatste zijn de poriën vrijwel rond en kleiner 3-5 p/mm; smaak is mild; hyfensysteem monomitisch, septen met gespen; sporen glad en joodnegatief. Een verschil is ook dat de vruchtlichamen van de Reuzenzwam bij beschadigen en verouderen bruinzwart verkleuren. Voor meer uitvoerige beschrijvingen zie o.a. Bernicchia 2005.

Figuur 9. Bondarzewia mesenterica, Bayerischer Wald, 21-8-2012. (Foto: Henk Huijser), inzet microscoopopname van de sporen in Melzer van de vondst uit de Vogezen.

Dat deze opvallende vondst van Mascha v.d. Meer ook in de Vogezen (massif du Donon, hoogte 450 m) een zeldzame verschij-

ning is, werd duidelijk toen een plaatselijke amateur mycoloog bij binnenkomst zijn belangstelling onmiddellijk richtte op de nog op de tafel pronkende “Polypore des montagnes”.

Een tweede discussie over op elkaar gelijkende soorten kwam op gang naar aanleiding van een foto van een grote Sponszwam, die Ben Meurs op één van zijn wandelingen had gemaakt. Het idee, dat het hier de – bij de meeste deelnemers – bekende Grote sponszwam (*Sparassis crispa*) betrof, was ook bij deze vondst te kort door de bocht. Hier ging het om een dubbelganger uit hetzelfde geslacht n.l. de Breedbladige sponszwam (*Sparassis brevipes*). Ook deze soort leerde de auteur goed kennen in het Bayerischer Wald waar deze zwam parasitair groeit op wortels van oude Zilver sparren, die dan na lange tijd het loodje leggen; hierna kan de zwam nog jarenlang saprotroof voortleven op de oude stronken. In de literatuur wordt ook melding gemaakt van het voorkomen onder andere bomensoorten, meestal Eik (*Quercus*) de boomsoort waarvan de soort oorspronkelijk beschreven werd (Kriegelsteiner, 2000; Jahn, 2005).

De voornaamste verschillen met de ons beter bekende Grote sponszwam:

Bij *S. brevipes* zijn de spatelvormige vertakkingen steviger, niet zo duidelijk gekruld maar hooguit wat gegolfd, ook is de uiterste rand gaver, niet licht gezaagd zoals bij de Grote sponszwam

Figuur 10. Reuzenzwam (*Meripilus giganteus*), Eindhoven, 7-9-2014. (Foto: Henk Huijser)

Figuur 11. Grote sponszwam (*Sparassis crispa*), Heeze, 14-11-2009. (Foto: Henk Huijser)

Figuur 12. *Sparassis brevipes*, Bayerischer Wald, 24-8-2012. (Foto: Henk Huijser)

vaak het geval is; vermoedelijk ook minder bruinend bij verouderen. Voorts zouden er kleine verschillen bestaan in de hyfensystemen van beide soorten (Wang et al., 2004), waarbij de belangrijkste verschillen zijn: het praktisch ontbreken van gespen aan de septen van de tramahyfen en de afwezigheid van gelatineuze hyfen bij *S. brevipes*. Echter in *Pilze der Schweiz* deel 2 (Breitenbach & Kränzlin, 1986) staat bij *S. laminosa* (synoniem van *S. brevipes*) een gesp getekend. Beide soorten bezitten gespen aan de basis van de basidia.

Op basis van het bovenstaande kan aan het voorkomen van de Breedbladige spons-

zwam in Nederland getwijfeld worden. Bij de beschrijving van de enige vondst tot nu toe door Ger van Zanen (Coolia 31(4), 1988) wordt gesproken over duidelijke gespen aan de hyfen. Ook de standplaats onder eiken maar met naaldhoutstronken in de buurt geeft te denken.

Soorten uit het geslacht *Sparassis* zijn bruinrotters en ook hier heeft moleculair onderzoek het nodige duidelijk gemaakt over de verwantschap. Een vroegere gedachte dat deze in de buurt van de knotszwammen moest liggen, is niet bevestigd; naaste verwanten zijn eerder polypore bruinrotters als *Dennenvoetzwam* (*Phaeolus schweinitzii*) en *Zwavelzwam* (*Laetiporus sulfureus*).

Tenslotte nog wat over de nomenclatuur van de Breedbladige sponszwam. In de nieuwe standaardlijst is de soort nog te vinden onder *Sparassis spathulata* Schw.: Fr. Deze naam is niet te handhaven, omdat in het artikel van Wang et al. (2004) wordt aangetoond dat *S. brevipes* niet hetzelfde is als *S. spathulata*. Deze laatste blijkt een soort uit het oostelijke gedeelte van Noord-Amerika te zijn, *S. brevipes* lijkt voorlopig beperkt tot Europa. Naast moleculaire

verschillen zijn er ook subtiele macroscopische (b.v. verschil in zonering); *S. laminosa* Fr. en *S. nemecii* Pilat & Ves. blijven voorlopig synoniem met *S. brevipes* Krombh..

Om soortgelijke reden is de Noord-Amerikaanse *S. radicata* Weir geen synoniem meer van *S. crispa* (Wulf.: Fr.) Fr.. Bij het onderscheiden van soorten in het geslacht *Sparassis* zijn geografische verschillen belangrijk geworden. Ook is het misschien nuttig nog eens goed naar de ‘gastheren’ van de diverse soorten te kijken.

Literatuur

- Arnolds, E., Berg, A. van den, 2013. Beknopte standaardlijst van de Nederlandse paddenstoelen 2013.
Bernicchia, A. 2005. Polyporaceae s.l.: Fungi Europaei. Vol. 10 146–148 en 322–324.
Breitenbach, J. & Kränzlin, F. 1986. Pilze der Schweiz. Bnd 2: 368–369.
Jahn, H. 2005. Pilze an Bäumen, 3 Auflage: 88.
Krieglsteiner, G.J. 2000. Die Großpilze Baden-Württembergs. Bnd 2: 56–59.
Wang, Z., Binder, M., Dai, Y.-C. & Hibbett, D. S. 2004. Phylogenetic relationships of *Sparassis* inferred from nuclear and mitochondrial ribosomal DNA and RNA polymerase sequences, *Mycologia* 95(5): 1015–1029.
Zanen, G.C.N. van, 1988. *Sparassis laminosa* versus *Sparassis crispa*. *Coolia* 31(4): 93–95.

De twee gemakkelijke vezelkoppen (Yvonne Dijkman)

Ook al zijn er minder paddenstoelen dan gehoopt, dan zijn er altijd nog persoonlijke lichtpuntjes. Zo zag ik van mijn favoriete genus (*Inocybe*, Vezelkoppen) twee soorten die ik nog maar eenmaal eerder gezien had.

De eerste soort vond ik zelf. Op een middag waren we langs een beekje op weg naar een hoogveen. Ik moest alle zeilen bijzetten om de groep bij te houden, want onderweg zag ik nog allerlei moois. Zo ontwaarde ik in het mos dat bijna in de beek hing, een aantal kleine bruine paddenstoeltjes. Ze waren bruin en sterk schubbig en konden bij nadere beschouwing niets anders zijn dan *Inocybe hystrix* (Schubbige vezelkop), wat later microscopisch bevestigd werd. De foto kon ik niet meer ter plaatse maken, want de groep was al uit zicht.

Een volgende dag kreeg ik van Huib de Kam een aantal prachtige exemplaren van *Inocybe calamistrata* (Groenvoetvezelkop). Ook deze vezelkop met zijn uitgesproken blauwgroene steelvoet is eigenlijk al in het veld te benoemen. Toen Roel Douwes de soort de volgende dag ook gevonden had, wees hij erop dat dit de vezelkop is die de voorplaat van het handboek van Stangl siert.

Figuur 13. Schubbige vezelkop (*Inocybe hystrix*). (Foto: Yvonne Dijkman)

Figuur 14. *Inocybe calamistrata*. (Foto: Huib de Kam)

Dé vondst van Jan Schreurs op de laatste dag

Op de laatste dag van de Werkweek waren we in een eiken-haagbeukenbos in de omgeving westelijk van Sarrenbourg. Hakhout met overstaanders, zoals we dat ook kennen van het binnenland bij Boulogne sur Mer en uit de omgeving van Verdun. Er was als ge-

volg van de droogte weinig te vinden, maar typisch was Toefige labyrinthzwam (*Abortiporus biennis*), een soort die wij kennen van o.a. ‘de kleibossen’. Op een eik bleek echter een bijzondere, grote houtzwam te groeien. In het veld dachten we aan Eikenweerschijnzwam (*Pseudoinonotus dryadeus*), maar geheel bevredigend was het niet, omdat de nogal kenmerkende druppels aan jonge exemplaren ontbraken. In ons veldonderkomen werden diverse sleutels geprobeerd. Het wel of niet hebben van dikwandige setae in het hymenium bleek steeds uitkomst te moeten bieden. Deze bleek hij niet te hebben. Dan kom je uit op *Inonotus dryophilus*. Een soort die in de Nederlandse standaardlijsten ontbreekt. Hij staat afgebeeld in Gerhardt, ‘De Grote Paddestoelengids’. Een foto in zwart-wit staat in Jahn, 1963, ‘Mitteleuropische Porlinge’.

Figuur 15. *Inonotus dryophilus* (Foto: Linda Smit)

